

Andrei PLEȘU | nici așa, nici altminteri

Despre găini și gramatică

Cu mulți ani în urmă, „un grup de cercetători“ interesați de psihologia văzului au făcut următorul experiment: au proiectat dinaintea unei comunități tribale, lipsită de orice contact cu civilizația modernă, un film polițist. La sfârșitul proiecției, privitorii au fost întrebați ce-au văzut. Au dat toți același răspuns: două găini pe o pașiște. Stupefiați, experimenterii au derulat filmul și au constatat că, într-adevăr, într-o secvență de câteva secunde, pe ecran apăreau două găini. Din întreaga poveste, privitorii nu reținuseră decât singura imagine care avea oarecare legătură cu experiența lor de viață și de civilizație. Restul fusese fie obscur, fie neinteresant.

DE ACELASI AUTOR

Cîteva specii de imbecili

Ură și șah-mat

Alte întrebări, alte fragmente de răspuns

Despre disperare

Pînă la un punct, e firesc să avem asupra oricărui spectacol o privire orientată, în funcție de nivelul nostru de cultură, de interesele noastre intelectuale, de formația, deprinderile și obsesiile noastre. Vedem, în primul rînd, lucrurile la care sîntem atenți. Am avut ocazia să refac, în alt context, experimentul pe care l-am descris mai sus, înregistrînd diferite reacții la cele cîteva emisiuni pe care, împreună cu Gabriel Liiceanu, le-am propus televiziunii naționale, sau la dialogul purtat săptămîna trecută cu Adam Michnik la Ateneul Român. Experimentul „ține“: fiecare vede ceea ce vrea (sau poate) să vadă.

După o emisiune despre prostie, un cunoscut actor bucureștean m-a oprit febril pe stradă, mi-a dat un citat din Shakespeare și m-a rugat să pronunț corect cuvîntul „scenă“. I se părea, dacă am înțeles bine, că zic „șcenă“, eludînd „s“-ul inițial. Cuvîntul - mi-a explicat, doct, interlocutorul - vine din grecește, de la „skenos“, și trebuie ca „s“-ul să se audă distinct. Trec peste faptul că termenul grecesc e skene, nu „skenos“, dar rămîn perplex față de găina pe care a văzut-o omul, deși filmul pe care îl urmărise era, mai curînd, polițist...

Un celebru medic din Buziaș, căruia, întrucît e diabetolog, aș putea să-i fiu pacient, vrea să mă vindece, într-o scrisoare, de agramatism. Domnia sa găsește că ceea ce mă caracterizează este o proastă folosire a limbii române. Fac multiple „gafe“. Nu pentru că n-aș ști să vorbesc corect - concede, amabil, domnul doctor -, ci, probabil, pentru că îmi disprețuiesc publicul. Nu înțeleg de ce era nevoie de acest ineleant proces de intenție, nici de ce aș ține cu tot dinadinsul să mă manifest în fața unor spectatori pe care nu dau doi bani. Dar să trecem la găină. Dl doctor e indispus că, la un moment dat, în loc să spun „aș mai vrea să...“, zic „mai aș vrea să...“. Grav e și că spun „conture“ în loc de „contururi“. Admit că, în exercițiul oralității, oricine poate avea scăpări mai mult sau mai puțin grave. Chiar și dl doctor poate fi prins, dacă ai ochi răi, cu mici derapaje. E și mai supărător dacă derapajele trec și în scris (apropro: cînd în scrisoarea dvs., dle doctor, declarați că nu mă credeți capabil să fac „greșeli elementare de limbă din neștiință“ puneți o virgulă inutilă între „limbă“ și „din“. Dar merită să ne legăm de fleacuri?). Chestia cu „conture“ e mai complicată nițel. Și mă miră că dl doctor, ardelean temeinic, nu s-a gîndit să se uite prin cărți. În DEX ar fi găsit că termenul „contur“, pe lîngă pluralul „contururi“, îngăduie și forma „conture“. Există, în românește, și alte cuvinte cu plural dublu. De pildă, e corect și „coperte“, și „coperti“.

Ca să te blochezi în această găină, trebuie fie să nu-l poți suferi pe „făptaș“ și să-i cauți, cu tot dinadinsul, nod în papură, fie să fi dezvoltat, de-a lungul vieții, un complex de superioritate „scortșos“, pe baza căruia să-ți placă dăscălirea celorlalți. În rest, nu pot decât să-i fiu recunoscător dlui doctor pentru îngrijorările pe care le are cu privire la eventuala noastră prăbușire în „plictiseală și părăsire“. E un risc asumat. Nu ne socotim statui și nu vrem garanții de eternitate. Pînă acum - de bine, de rău - ne-am descurcat. Om vedea cum arată viitorul. Facem ce putem. Evident, ne pare rău că un om atît de priceput ca dl doctor, după ce se uită la cîteva ore de dezbateri despre speranță, ură, prostie, frică și cărți, stă morocănos pe un jilț academic și ne aruncă în față un singur cuvînt: contururi!

Povestea cu „contururi“ a făcut, de altfel, furori. Aflu că, pe un popular canal de televiziune, un fel de Nae Girimea lovit de euforia culturii m-a făcut praf pentru aceeași „eroare“. N-am voie „conture“! Păcat de laptop-ul dumnealui! Folosit fără parapon, l-ar fi convins că am voie. Dar nu vreau să stric distracția solitară a unui showman zglobiu în jurul găinii mele. Omul are hazul și tristețile lui. Atîta doar: se uită mereu la alt film. Și rîde singur de ceea ce crede că a văzut.

Like

9 people like this. Be the first of your friends.

Aparut in Dilema veche, nr. 367, 24 februarie - 2 martie 2011

1 comentariu 390 vizualizări

Soluție implementată de Tremend

